

ПІДТРИМКА УКРАЇНСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Леонора Віхтенко

Відділ обслуговування громадян № 11 (сервісний центр)

управління обслуговування громадян

Головного управління Пенсійного фонду України в Полтавській області,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ella_vihtenko@ukr.net

Науковий керівник: Валентина Березан

Постановка проблеми. Роль соціальних працівників стає надзвичайно важливою у сучасному світі, де акцент зроблено на підтримці та розвитку особистості. Вони є ключовими агентами у створенні гуманістичного підходу до соціальних відносин та сприяють розвитку цивілізованого суспільства. Проблема дослідження полягає у вивченні та розумінні потреб та викликів, з якими стикаються українські соціальні працівники в умовах війни. Вона охоплює аспекти психологічного та емоційного навантаження, матеріального забезпечення, умов праці та можливостей професійного розвитку цих фахівців. Дослідження спрямоване на з'ясування ефективних стратегій підтримки та захисту соціальних працівників у військових умовах, щоб забезпечити надання якісної та ефективної соціальної допомоги населенню, що потребує допомоги в складний період війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема підтримки українських соціальних працівників в умовах війни цілком актуальна та отримує значний інтерес у науковому та практичному середовищі. Дослідники, які працюють у цій області, акцентують увагу на важливості психологічної та емоційної підтримки соціальних працівників, а також на необхідності забезпечення їх матеріальних та професійних потреб, наприклад І. Бодрова, І. Івженко, Т. Голубенко, О. Дичко. Аналіз публікацій також вказує на роль законодавчих актів та громадських ініціатив у створенні сприятливих умов для роботи соціальних працівників та підтримки їхньої діяльності.

Мета статті. Мета дослідження полягає в аналізі й оцінці підтримки українських соціальних працівників в умовах війни та визначенні шляхів поліпшення їхньої роботи для забезпечення якісної та ефективної соціальної допомоги населенню.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом спостерігається зростання важливості професій соціономічного спрямування в суспільстві. Це зумовлено змінами у соціально-економічній та гуманітарній сферах, загальносвітовими трендами, спрямованими на увагу до особистості та її прав, а також прагненням до самореалізації. Серед таких професій особливе місце належить соціальному працівнику.

Соціальні працівники виконують ключову роль у забезпеченні гармонійних відносин у суспільстві та стабілізації соціального середовища. Їхня діяльність спрямована на підтримку особистості у досягненні самореалізації, вільного вибору та розвитку. Ці аспекти визначають якість

життя кожної людини та є важливими показниками гуманності й цивілізованості суспільства [1, с. 30].

Соціальний працівник – це фахівець, який працює у сфері соціального обслуговування та має на меті підтримку, захист та полегшення життєвих труднощів різних категорій людей, які знаходяться у вразливому стані або потребують спеціалізованої допомоги. Соціальні працівники можуть працювати у різних сферах, таких як допомога дітям та сім'ям, робота з людьми з обмеженими можливостями, підтримка ветеранів, робота з мігрантами та біженцями та інші [3].

Місце соціальних працівників у суспільстві надзвичайно важливе. Вони є посередниками між індивідами або групами людей та системою соціального захисту. Їхня робота полягає у виявленні потреб та проблем клієнтів, розробці та реалізації планів допомоги, а також в організації доступу до соціальних послуг та ресурсів.

Соціальні працівники допомагають розбиратися зі складними ситуаціями, що виникають у житті людей, надаючи емоційну підтримку, поради та конкретну допомогу. Вони також працюють над вирішенням системних проблем у сфері соціального захисту та адвокації інтересів своїх клієнтів на рівні громади, влади та суспільства в цілому [4].

Отже, соціальні працівники відіграють важливу роль у забезпеченні соціальної справедливості, захисту прав людини та підтримки вразливих груп населення. Їхня робота спрямована на створення більш справедливого та гуманного суспільства, де кожна людина має можливість належної підтримки та розвитку.

Тема підтримки українських соціальних працівників у контексті війни є дуже важливою, оскільки ці фахівці є невід'ємною складовою системи соціального захисту та допомоги для людей, які постраждали внаслідок конфлікту. Україна, знаходячись у складному геополітичному контексті, зазнає впливу військових дій, що створює непередбачувані та важкі умови для життя місцевого населення. У таких обставинах роль соціальних працівників набуває особливого значення. Відобразимо основні аспекти їхньої роботи в сучасних умовах (див. рис. 1).

Згідно з рис. 1 бачимо, що соціальні працівники спільно з громадськими організаціями та урядовими структурами надають допомогу та підтримку людям, які були змушені залишити свої домівки через війну на сході і півдні країни. Вони допомагають у забезпеченні проживання, медичної допомоги, освіти та доступу до соціальних послуг.

Соціальні працівники проводять сесії психологічної підтримки для військових ветеранів, членів їх сімей та інших людей, які постраждали від війни. Вони допомагають у вирішенні психологічних проблем, стресу та тривожності, а також надають поради з побудови здорових відносин у сім'ї та спільноті.

Соціальні працівники спільно з медичними та психологічними фахівцями допомагають ветеранам та іншим постраждалим від війни відновити своє

здоров'я та адаптуватися до цивільного життя. Вони організують програми реабілітації, професійної підготовки та соціальної адаптації.

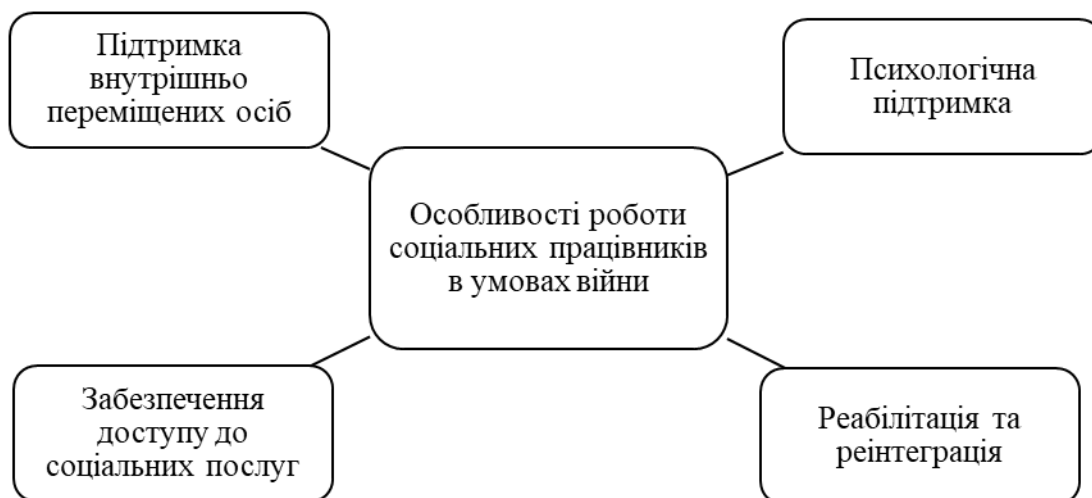

Рис. 1. Особливості роботи соціальних працівників в умовах війни (складено автором за даними [2, с. 392])

Соціальні працівники допомагають населенню отримати доступ до соціальних послуг, таких як пенсії, допомога по безробіттю, медичні послуги та інші види підтримки. Вони консультують громадян щодо їхніх прав та можливостей отримання допомоги від держави та громадських організацій.

На нашу думку, важливо розуміти, що українські соціальні працівники працюють в надзвичайно складних умовах. Вони повинні функціонувати в умовах постійного стресу, небезпеки та відсутності стабільності. Це може відбитися на їхньому фізичному та психічному стані, а також на якості надання послуг. Тому важливо забезпечити їм необхідну підтримку й захист.

Соціальні працівники відіграють ключову роль у забезпеченні підтримки для людей, які стали жертвами війни. Вони надають психологічну допомогу, консультують з питань отримання соціальних послуг та правової підтримки, організують реабілітаційні заходи та допомагають в реінтеграції в суспільство. Без їхньої допомоги багато людей залишалися б без необхідної підтримки та захисту.

Важливою є необхідність забезпечення соціальних працівників не лише психологічною, але й матеріальною підтримкою. Війна може призвести до економічних та фінансових труднощів, які впливають на роботу фахівців у сфері соціального обслуговування. Забезпечення їхніх потреб у заробітній платі, умовах праці, а також можливості професійного розвитку є важливими аспектами підтримки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, підтримка українських соціальних працівників в умовах війни є критично важливою для забезпечення якісної та ефективної соціальної допомоги

населенню. Ці фахівці потребують не лише словесної підтримки, але й конкретних заходів забезпечення їхніх потреб і захисту їхніх прав. Важливо, щоб уряд і громадські організації приділяли належну увагу цій проблемі та забезпечували належні умови для роботи соціальних працівників.

Для подальших досліджень важливо розглянути вплив воєнних конфліктів на психологічний стан та професійну діяльність соціальних працівників, а також визначити ефективні методи підтримки та захисту їхніх потреб у подальшому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бодрова І. О. Сутність та особливості професійного самовизначення майбутніх соціальних працівників у сучасних українських умовах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. № 78. С. 30–34.
2. Івженко І., Голубенко Т., Дичко О. Підготовка фахівців соціальної роботи (соціальних працівників) в Україні в умовах воєнного стану. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 6 (12). С. 388–400.
3. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII: редакція від 31.12.2023, підстава 2801-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
4. Соціальний працівник. *PoProfessii.in.ua*. 2024. URL: https://poprofessii.in.ua/uk/socialnijj_pracivnik

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТРАВМИ ВНАСЛІДОК НАСИЛЬНИЦЬКИХ ДІЙ У СІМЕЙНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

Наталія Гончарова, Анжела Харченко

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
goncharova.poltava@gmail.com, anzhelaohara@gmail.com*

Постановка проблеми. Наша країна, як і більшість країн світу, переживає негативні соціальні процеси, які супроводжуються значними кризовими змінами у суспільстві. Одним із таких явищ є насильство. Насильством наповнені різні сфери людського буття: економічне, політичне, духовне та сімейно-побутове.

Насильство є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Зазвичай, найбільше страждають від насильства жінки, діти та люди похилого віку. Найпоширенішим і найбільш складним для протидії є домашнє насильство. Насильство в сім'ї притаманне для багатьох держав, незважаючи на їх позитивні здобутки у законодавчій, політичній, соціальній та практичній сферах. Сьогодні проблема домашнього насильства вважається однією з найрозповсюдженіших в усьому світі [1, с. 2–3].

Аналіз останніх досліджень. Аналіз літератури показує, що низка зарубіжних та вітчизняних вчених плідно працюють над проблематикою